

Práce je koncipována jako pokus o zařazení kategorie „literatury migrantů z JV Asie“ do tří různých kontextů. Taiwanské literatury, sinofonní literatury a literatury světové. Východiskem jsou teoretické přístupy současných taiwanských literárních historiků svázané s různými teoretickými přístupy (postkoloniální teorie, koncept sinofonní literatury, Damroschova teorie světové literatury). Podle těchto teoretických východisek a perspektiv je také strukturován výklad (kapitola 2 - 4); ten doplňuje úvodní kapitola o sociálních a historických okolnostech vzniku migrantské literatury na Taiwanu. V závěru jsou shrnuty výsledky předchozích rozborů. Autorka řadí svoji práci do oblasti sociologie literatury a k teorii literárního pole P. Bourdieua, stejně tak by se ale mohla hlásit k různým kulturním teoriím. Co do obsahu je práce především metaliterární, tj. zkoumá aplikaci různých teorií literatury na studium specifického literárního fenoménu.

Historický úvod je výstižný a bez výraznějších nedostatků. V úvodu práce však postrádám zmínku o důvodech a politických souvislostech nové orientace Taiwanu na JV Asii (odklon od závislosti na Číně - ekonomické, politické i kulturní) jako základ politiky DPP, potenciálně směřující k vyhlášení nezávislosti. Důraz na „nové pojetí taiwanské společnosti“ a její multikulturní charakter je totiž rubem snahy nahlížet Taiwan jako provincii Číny a součást čínského národního státu. Páve v těchto souvislostech na Taiwanu také sílí zájem o téma „taiwanské identity“, které opanovává významnou část domácích literárněvědných studií, včetně kategorizace různých typů literatury založených na identitě tvůrců.

V historickém úvodu je také patrná jistá disproporce v tom, kolik prostoru se věnuje nespravedlivým podmínkám, v nichž na Taiwanu žijí migranti, aniž by všechny tyto detaily byly relevantní pro následující analýzy. S životem migrantů na Taiwanu vylíčeném v černých barvách systémového útlaku se zdá být v rozporu snaha vlády podněcovat literární tvorbu migrantů a jejich díla zapojovat do souvislostí taiwanské národní literatury. Tento rozpor by si zasloužil krátký komentář.

Autorka práce prokázala solidní znalost rozmanité teoretické literatury. Snad jen v případě sinofonní literatury (kdy se odvolává hlavně na Shu-mei Shih) váhám, zda její chápání není příliš fixované na vztah k Číně a čínskosti. Shu-mei Shih totiž opakovaně zdůrazňuje rozmanitost sinofonních kulturních projevů a jak autorka bakalářské práce sama uvádí, akcentuje spojení konkrétní kulturní produkce s místem vzniku, což znamená nezávislost na čínské kultuře (její kritici ji dokonce vinili z „desinifikace“). Je pravda, že autorka bakalářské práce, když hovoří o tom, že „sinofonní literatura se zabývá spíše vztahem k čínskému literárnímu centru“, cituje Chiu (s. 40). Před tím však zdůrazňuje, že svoje chápání konceptu sinofonie spojuje s původní teorií Shu-mei Shih a očekávala bych tedy přinejmenším komentář k novému akcentu, jak podává Chiu. Použití označení „žánr“ pro migrantskou literaturu neodpovídá některému ze standardních vymezení kategorie „žánr“ v literární vědě.

Práce s čínskými prameny i se sekundární literaturou v čínštině bohatě naplňuje požadavky kladené na znalost čínštiny pro bakalářskou práci. Přístup k tématu primárně skrze různé sociologicky zaměřené teorie literatury vede přirozeně k tomu, že v práci nejsou přeložené ukázky zkoumaných děl a nelze posuzovat správnost překladu. K posouzení tak zůstávají překlady jednotlivých pojmů, které jsou vesměs provedeny uvážlivě. Snad jen u označení „taiwanská literatura“ (zjevný ekvivalent čínského Taiwan wenxue) by někdy stálo za to zvážit překlad „literatura [vznikající] na Taiwanu“. Umožnilo by to jemnější odstínění různých perspektiv (např. ve smyslu sinofonní literatury původem z Taiwanu). V případě vietnamských jmen by bylo na místě přepsat je ve vietnamštině.

Práce je logicky členěna do vyvážených celků a psána přehledně, formálně je správně upravena, včetně citací a bibliografie, s minimem překlepů a drobných formulačních přehlédnutí (viz Pascale Casanova, o které autorka práce správně hovoří jako o ženě, na s. 45 ji však zmiňuje ve větě v mužském rodu; v pozn. 28 na s. 38 autorka zmiňuje dominantní postavení „angloamerické literatury“ na poli světové literatury v protikladu k „malým literaturám“ - toto zjednodušení pomíjí významnou roli francouzské literatury nebo literatur ve španělštině, které jsou také setrvale na výsluní „světové literatury“).

Další dílčí výtka se týká jednostranné závislosti analýz v jednotlivých kapitolách na zvoleném teoretickém rámci. Nejvýrazněji se tento limit projevuje v kapitole věnované perspektivě světové literatury. V souladu s teorií Damrosche a dalších se autorka ve svém hodnocení místa migrantské literatury zaměřuje výhradně na přístup ke kulturnímu a symbolickému kapitálu. To sice odpovídá zvolené teorii, nicméně postrádám zde zamyšlení, zda hlasy autorů migrantské literatury nezůstávají „ztraceny v globální perspektivě“ také proto, že se jedná v podstatě o amatérské pokusy a nejsou ničím zvláštní sama o sobě. To, že autorka ve svých analýzách nedostatečně zohledňuje skutečnost, že autoři migrantské literatury nejsou spisovatelé v pravém slova smyslu, literaturou se neživí a jejich díla vznikají a jsou publikována v rámci státem podporovaných akcí usilujících o jejich začlenění do taiwanské společnosti, by stálo za podrobnější tematizací ve všech kapitolách.

Celkově práci doporučuji k obhajobě a vzhledem k výše uvedenému navrhuji hodnocení známkou „velmi dobře“ až „výborně“.

Otázky:

Mezi různými „migranty“ po boku autorů indonéských, barmských atd. je uveden také autor z Hongkongu. Vzhledem k tomu, že vzdělání v Hongkongu a místní literární tradice mají úzké vazby na čínskou literaturu, mě toto zařazení překvapilo. Jaká je tedy pozice hongkongského autora v „migrantské literatuře“ na Taiwanu? A co to vypovídá o celé kategorii „migrantská literatura“?

Proč jméno autorky původem z Barmy (Cai Lihua) nezapisujete za použití přepisu barmského znění, respektive znění v jejím rodném jazyce? Víme, jaký je její rodný jazyk? Psala svou povídku čínsky ?

V Praze, 12. května 2023

Olga Lomová